

Enligt sändlista
Kungörelsedelgivning

Beslut om utökning, nya syften och föreskrifter samt skötselplan för Sällevadsåns dalgångs naturreservat i Vetlanda kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) om geografisk utökning av naturreservatet Sällevadsåns dalgång. Reservatets nya avgränsning framgår av bifogade kartor (bilaga 1a och 1b) och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Länsstyrelsen beslutar om nya syften för naturreservatet.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6, 7 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Syfte och föreskrifter i Länsstyrelsens beslut den 15 november 1999 (dnr 231-6418-96) om bildande av naturreservatet Sällevadsåns dalgång i Jönköpings län (NVRID 2002324) upphör att gälla. Länsstyrelsens beslut den 4 maj 2006 (dnr 511-1341-06) om rättelse av gräns upphör att gälla. Länsstyrelsens beslut den 15 november 1999 (dnr 231-6418-96) om fastställande av skötselplan för naturreservatet Sällevadsåns dalgång i Jönköpings län upphör att gälla.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda biologisk mångfald inom ett särskilt värdefullt vattendrag med dess limniska nyckelbiotoper i form av strömmande och blockrika vattensträckor, kvillområden och med åsträckan omsluten av en ekologiskt funktionell kantzon. Flodpärlmussla, öring och elritsa ska finnas i livskraftiga bestånd.
- bevara och vårda biologisk mångfald i brandpräglade hållmarkstallskogar och andra tallskogar, asprik före detta inägomark, enskilda skyddsvärda ädellövträd, kontinuitetsskog med gran och tall på basisk mark, fuktiga gran- och alsumpskogar
- nyskapa värdefull naturmiljö i form av hållmarkstallskog
- bevara förekommande Natura 2000-naturmiljöer och -arter i gynnsamt tillstånd
- inom ramen för bevarandet av naturvärdena, ge allmänheten möjlighet till naturupplevelse

Syftet ska uppnås genom att:

- iordningsställa vandringsvägar för fisk och restaurera vattenbiotoper för att gynna arter som flodpärlmussla, öring, elritsa och utter
- hydrologin inom området ska återställas genom att diken läggs igen
- efterlikna en naturlig störningsregim för att gynna förekomsten av tall och lövträd i barrblandskogen genom i första hand återkommande naturvårdsbränning, i andra hand genom brandefterliknande åtgärder
- barrblandskog på basisk mark lämnas i huvudsak utan åtgärder men med utrymme för åtgärder som gynnar enskilda hotade och/eller hänsynskrävande arter, främst mykorrhizasvampar samt kontinuitet av gran och tall
- fuktiga gran- och alsumpskogar i huvudsak lämnas utan åtgärder.
- yngre tallskog restaureras till biologiskt värdefulla tallskogar
- vid före detta inägomark ska kontinuitet av asp och sälg säkerställas
- öppethållande runt enskilda skyddsvärda ädellövträd
- stigar, leder, broar, skyltar och andra friluftsanordningar ska underlätta och höja värdet vid besök i naturreservatet.

Skälen enligt 7 kap. 5§ MB

Skälen med naturreservatet Sällevadsåns dalgång är områdets särskilt värdefulla vattendrag med strömmande vatten, blockrika vattensträckor, kvillområden och ekologiskt funktionella kantzoner. Vattendraget hyser en hög biologisk mångfald med ett rikt limniskt ekosystem med arter som flodpärlmussla, öring, elritsa och utter i livskraftiga bestånd. Området hyser ett flertal värdefulla skogstyper som brandpräglade hållmarkstallskogar och andra tallskogar, kontinuitetsskogar av gran och tall på basisk mark, asprik före detta inägomark samt fuktiga gran- och alsumpskogar. Det finns en mycket artrik biologisk mångfald i dessa skogar med till exempel tallevande och värmeälskande skalbaggsarter som de rödlistade arterna raggbock, som är spridd i reservatet, samt gulfläckig praktbagge och hårig blombock. Mellan 20-30 rödlistade svamparter är noterade där en majoritet av arterna är mykorrhizasvampar knutna till kontinuitetsskogar av gran och tall på basisk mark, bland annat violgubbe och koppartaggsvamp. Dessutom förekommer det många andra ovanliga eller rödlistade arter av mossor, lavar, kärlväxter och andra insekter.

Naturreservatsföreskrifter**A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM
INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA
MARK- OCH VATTENOMRÅDEN**

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad eller anläggning. Föreskriften gäller inte för uppförande av jaktorn som beviljats tillstånd enligt A25.
2. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång
3. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar och husbilar
4. framföra motordrivet fordon utanför befintligt vägsystem och planerad stickväg enligt karta bilaga 1a och 1b. Förbudet gäller inte körning på fastmark i samband med uttransport av fäلت vilt
5. uppföra mast eller antenn
6. upplåta mark för tävlings- eller övningsändamål
7. anlägga mark- eller luftledning eller värmeledning i vatten

8. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
9. anordna upplag
10. avverka, gallra, röja, hugga ved eller utföra andra skogliga åtgärder. Undantag gäller avverkning och röjning för planerad stickväg enligt karta bilaga 1b
11. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
12. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, jord eller torv
13. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
14. avleda grundvatten, vatten från ån eller andra källor samt muddra, dika eller utföra annan åtgärd som påverkar hydrologin i området eller ändrar åns vattenföring, djup eller läge
15. omdika och dikesrensa
16. anlägga fiskodling eller odling av andra djur- och växtarter
17. plantera in för trakten främmande djur- eller växtarter
18. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
19. tillföra kalk, andra mineralämnen eller gödselmedel.
20. plocka eller gräva upp växter eller växtdelar med undantag för bär och matsvamp för husbehov
21. samla in eller flytta insekter, kräddjur, snäckor, musslor eller andra ryggradslösa djur. Förbudet gäller inte fiskerättsinnehavares rätt till fiske av signalkräfta
22. paddla kanot eller färdas med annan farkost i ån
23. sälja fiskekort
24. vaska guld

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

25. uppföra jaktorn

Undantag gäller för normalt underhåll av befintliga vägar och planerad stickväg enligt karta bilaga 1a och 1b.

Undantag gäller reparation, underhåll, trädsäkring och ombyggnad av befintliga ledningar.

Föreskrifterna utgör inte hinder för att underhålla dammanläggningar vid Flen och Flenshults kvarn, samt tillhörande byggnader. I underhållet ingår att röja skog i anläggningarnas närområde för dess skötsel och underhåll. Innan åtgärder vidtas ska Länsstyrelsen informeras.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att ompröva befintliga vattendomar för bättre miljöanpassningar, riva ut dammen vid Flenshults kvarn (efter tillstånd enligt Miljöbalken) samt anlägga en fiskpassage i anslutning till dammfästet vid sjön Flen.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll enligt gällande vattendomar:

- AD 80/1964 den 14 december 1967, angående reglering av sjön Flen för tillgodoseende av behovet av fabriktionsvatten till Mönsterås bruk,
- DVA 8/1981, den 3 december 1981, angående uppskjutna fiskefrågor i AD 80/1964
- AD 33/1962, den 9 december 1962, angående badbassäng i Sällevadsån,
- Vattendomar för väg 904 respektive väg 127.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar anläggs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmarkering och underhåll av gränserna i naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor i anslutning till parkeringsplats och på andra lämpliga platser i anslutning till strövstigar och leder
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats i södra delen enligt karta bilaga 1b, strövstigar, leder och broar
4. anläggande, underhåll och eventuell ombyggnation av faunapassage för bland annat utter
5. igenläggning av diken efter hydrologisk utredning
6. naturvårdsbränning. Brandrefugiala miljöer som till exempel bäckmiljöer, våtmarker och sumpskog dominerad av gran och lövträd undantas från naturvårdsbränning
7. de säkerhetsarrangemang som krävs vid naturvårdsbränning
8. åtgärder för att säkerställa föryngring och grovlekstillväxt av tall/asp/ädelövträd genom punktvis markstörning, tillfällig stängsling, frihuggning/luckhuggning, veteranisering av tall samt begränsning av gran av igenväxningskaraktär
9. biotopvård av vattendrag t.ex. iläggning av block, stenar, grus, död ved m.m. i vattendraget

10. ta bort vandringshinder eller anlägga vandringsvägar för fisk där vandringshinder omfattas av vattendom
11. undvika eller begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.
12. stängsling och bete
13. brukningsvägar, enligt karta bilaga 1b, hålls öppna genom röjning och att nedfallna träd får kapas och flyttas undan
14. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
15. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. ha husvagn eller husbil uppställd nattetid
2. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
3. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
4. elda med annat än medhavd ved
5. plocka eller gräva upp växter eller växtdelar med undantag från bär eller matsvamp för husbehov. Undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning eller motsvarande som beviljats tillstånd enligt C10.
6. samla in, döda eller flytta insekter, kräftdjur, snäckor, musslor eller andra ryggradslösa djur. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning eller motsvarande som beviljats tillstånd enligt C10.
7. paddla kanot eller färdas med annan farkost i ån
8. fiska. Förbudet gäller inte fiskerättsinnehavares rätt till fiske av signalkräfta

9. vaska guld

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

10. utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Sällevadsåns dalgång
NVR-id	2002324
Areal	296,1 hektar (ha) varav 4,5 ha vatten
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310407), för del av området (264 ha)
Kommun	Vetlanda
Socken	Karlstorp
Lägesbeskrivning	Beläget ca 6,5 km öst om Pauliström och ca 2,6 km norr om Järnforsen
Fastigheter	Harshult 1:10, Kvarnefors 1:1, Flenshult 1:2, delar av Harshult 1:7 och Råshult 1:2 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Staten (Naturvårdsverket), Bolag, Enskilda
Gräns	Enligt karta, bilaga 1a och 1b. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Naturreservatet Sällevadsåns dalgång är beläget på gränsen mellan Jönköpings och Kalmar län. Reservatet omfattar förutom

vattendraget Sällevadsån även skog på båda sidor av länsgränsen. Området är kuperat och varierat med flera olika skogstyper och en stor mångfald av ovanliga och rödlistade arter. Vattendraget har höga naturvärden och hyser bland annat livskraftiga bestånd av flodpärlmussla och utter. Hela åsträckan utgörs av ett naturligt vattendrag och i anslutning till ån identifieras bland annat örtrika bäckdråg, källpåverkade översilningsmarker, gransumpskog, bergbranter och hållmarkstallskog. Området har som helhet historiskt även präglats av ständigt återkommande bränder vilket syns tydligast i hållmarkstallskogen. Skogen i åravinen är tydligt påverkad av baskatjoner och har karaktären av kalkbarrskog med en mycket artrik svampflora. I de torra och solbelysta hållmarkstallskogarna trivs värmeälskande skalbaggar som raggbock, gulfläckig praktbagge och hårig blombock. I kalkbarrskogarna finns ovanliga och sällsynta mykorrhizasvampar som bland annat orange taggsvamp, koppartaggsvamp och violgubbe. Knärot och vedtrappmossa förekommer i de gamla barrskogarna och på de ädellövträd som finns går det att hitta ovanliga lavar som lunglav och gul dropplav.

Utökningen är drygt 32 ha och utgörs av gammal tallskog i tre olika delområden. Ett 5 ha stort område med hållmarkstallskog har tillgång på grov död tallved, såväl stående som liggande. En del av sluttningen är sydvänd vilket gör den värdefull för värmeälskande insekter som exempelvis raggbock. Det finns inslag av kolad ved i form av lågor och stubbar. Tallticka förekommer på flertalet träd. I anslutning till hållmarkstallskogen finns ett äldre tallbestånd på plan mark med förekomst av rödlistade mykorrhizasvampar och goda förutsättningar för värmeälskande insekter efter tillskapande av död ved. Det tredje delområdet i norra delen av reservatet utgörs delvis av ett hygge med kvarlämnade gammeltallar och god tillgång på grov solbelyst tallved. Färska spår av raggbock har registrerats i flertalet lågor. Delområdet består även av äldre tallskog på kuperad mark i anslutning till hygget. Denna skog har hög potential att hysa värmeälskande insekter knutna till död tallved efter tillskapande av död ved.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen beslutade den 15 november 1999 om bildande av naturreservatet Sällevadsåns dalgång. Under 2018 påbörjades arbetet med att utöka naturreservatet i samband med en avverkningsanmälan. I samband med avverkningsanmälan avgränsades ett 5 ha stort område. Efter 2018 har ytterligare skog

identifierats med höga naturvärden och avgränsats. Hela utökningen omfattar ca 32 ha och berör samma markägare.

Under hösten 2019 beställde Länsstyrelsen värdering och förhandling av upphandlade konsulter. Avtal om intrångsersättning tecknades med markägarna i januari 2020 för den första delen av utökningen. I februari 2020 togs frågan upp med markägarna om ytterligare utökningar vilket de var positiva till. Under första halvåret 2022 beställde Länsstyrelsen värdering och förhandling av upphandlade konsulter för den nya utökningen. Avtal om intrångsersättning tecknades med markägarna i september 2022. Under 2023 mättes gränserna för utökningen in av Skogsstyrelsen.

I samband med arbetet med utökningen av naturreservatet har det aktualiserats att hela området behöver en ny skötselplan för att få en ändamålsenlig skötsel. I beslutet om bildande av naturreservatet från 1999 hänvisas det direkt till skötselplanen om vad det är som markägaren ska tåla när det handlar om skötselåtgärder. Den kopplingen behöver brytas och att det istället framgår tydligt i föreskrifterna vad markägarna ska tåla. Vid den analysen har det också framkommit att syftet om skogen behöver förtydligas för att bättre stämma överens med vad som angetts i den tidigare skötselplanen. Dessutom hänvisas det till skötselplanen direkt i syftet för naturreservatet. Sedan naturreservatet bildades har länsstyrelsens kunskap om området ökat vilket också motiverar att tillägg görs till syfte och skälen för områdesskyddet.

Under den varma och torra sommaren 2018 var det många granar som stressades av torkan och det skapades en gynnsam situation för åttatandade granbarkborrar på många platser i länet. Under 2019 och 2020 har antalet granbarkborrar i landskapet ökat kraftigt och blivit ett problem i skogsbruket och också angripit granar i många naturreservatet, däribland Sällevadsåns dalgång. Naturreservatet Sällevadsåns dalgång saknar föreskrifter som ger möjlighet att göra åtgärder för att begränsa stora utbrott av granbarkborre som kan innebära risk för att syftet med områdesskyddet inte kan nås. Behovet av att kunna göra sådana åtgärder har framkommit i efterhand.

Sedan naturreservatet bildades har även ökad spridning av invasiva eller främmande arter och de problem det kan medföra för den inhemska florán och faunan uppmärksamrats alltmer. Naturreservatet saknar föreskrifter som reglerar möjligheter att göra åtgärder för att begränsa invasiva eller främmande arter.

Behovet av att kunna göra sådana åtgärder har framkommit i efterhand.

Föreskrift B1-B10 och B15 är ett förtydligande av föreskrifter som ansetts gälla genom en uttolkning av skötselplanen och beslutet från 1999.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Vetlanda kommun. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen tillstyrker utökningen av naturreservatet och Vetlanda kommun har inget att erinra mot utökningen.

Förslag till beslut om utökning, nya syften och föreskrifter samt skötselplan för Sällevadsåns dalgångs naturreservat skickades på remiss den 10 september 2024 till Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen i Jönköpings distrikt, Länsstyrelsen i Kalmar län, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Trafikverket, Naturskyddsföreningen i Vetlanda, Mellersta Götalands jordägarförening, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) i Jönköpings län, Friluftsförbundet i Jönköpings län samt en granne. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen i Jönköpings distrikt, Naturskyddsföreningen i Vetlanda och en granne samt sakägarna E.ON. Energidistribution AB och Södra Skogsägarna. SGU har svarat att de avstår från att yttra sig.

Vetlanda kommun har inget att mot förslaget till utökning av naturreservatet.

Skogsstyrelsen tillstyrker utökningen av naturreservatet och den nya skötselplanen. De bedömer att den nya skötselplanen är bättre anpassad för att främja bevarande och utveckling av områdets naturvärden jämfört med den gamla. De bedömer att friluftsanordningar är tillräckliga men de ifrågasätter motiveringen till varför det är förbjudet med kanotpaddling. Utökningen bedöms inte försvåra skogsbruk på intilliggande fastigheter.

Naturskyddsföreningen i Vetlanda tillstyrker förslaget till utökning och ändring av syftena för naturreservatet.

Södra Skogsägarna har påtalat vikten av att förändringen av syfte och föreskrifter inte ska påverka befintlig vattenreglering och

underhåll av dess anläggningar. Samt inte heller utgöra hinder vid eventuella omprövningar av befintliga vattendomar eller miljöanpassningar som att riva ut dammen vid Flenshults kvarn, efter tillstånd enligt miljöbalken. De framhåller att det bör vara tydligt att föreskrift B10 inte omfattar regleringsdammar med tillstånd.

E.ON energidistribution har framfört synpunkter om att de behöver kunna underhålla befintliga ledningar inklusive ledningsgator i området.

Grannen är positiv till det nya förslaget i stort. De är kritiska till att det är förbjudet att paddla kanot eller använda annan farkost. De tycker att det kan vara förbjudet att framföra motorbåt men inte båt med muskelkraft. De efterlyser också hur länsstyrelsen ska ta hand om kvicksilverbelastningen vid Flenshults kvarn och ån nedströms.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Det finns i beslutet undantag för användande och underhåll av befintliga anläggningar som omfattas av vattendomar. Det finns också ett undantag för att kunna göra omprövningar av vattendomarna för att få bättre miljövillkor som också gynnar områdets naturvärden. Ett förtydligande görs i föreskrift B10 om att det inte omfattar regleringsdammar med tillstånd.

För de befintliga elledningarna i naturreservatet läggs det till ett undantag i föreskrifterna för normalt underhåll.

Det är sedan beslutet om bildande av naturreservatet togs 1999 förbjudet att paddla kanot eller framföra annan farkost i ån. Det är ett viktigt syfte med naturreservatet att bevara vattendraget med dess biologiska mångfald med bland annat flodpärlmussla och öring. När det är lågt vatten i ån skulle en kanot kunna skrapa i botten och riskera att skada flodpärlmusslor. Länsstyrelsen ser därför att det saknas synnerliga skäl att upphäva förbudet mot att paddla kanot eller framföra annan farkost i ån.

Södra Skogsägarna äger Flenshults kvarn och det pågår en process för att riva ut dammen där. Provtagning av kvicksilver samt hantering av eventuella höga halter av kvicksilver kommer att genomföras inom processen med att riva ut dammen.

Motivering till beslutet

Utökning

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de av riksdagen beslutade, miljömålen. Länsstyrelsens beslut om geografisk utökning av naturreservatet Sällevadsåns dalgång bidrar till att miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Sällevadsåns dalgång är naturreservat sedan år 1999 och ingår i nätverket Natura 2000. Naturreservatet utökas nu med 32 hektar. Naturreservatet är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB främst utifrån vattendragets naturvärden. Sällevadsån är ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag både med avseende på naturvärden och värden för fisk. Sällevadsåns dalgång inkluderat utökningen ingår i Emåns avrinningsområde som är av riksintresse enligt 4 kap. 6 § MB för att bevara vattendraget med bi- och källflöden.

Utökningen av naturreservatet Sällevadsåns dalgång prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen). Sällevadsåns dalgång har högt värde på beståndnivå och ligger inom värde trakten Sällevadsområdet som har höga värden knutna till bland annat tallskog och hällmarksmiljöer. Utökningsområdena utgörs av den regionalt prioriterade skogstypen "tallskog i Sällevadsområdet". En utökning av området bedöms förstärka möjligheterna att bevara biologisk mångfald på lång sikt.

Sällevadsåns dalgång ligger även inom bränningslandskapet nordöstra Småland och Östergötland (Strategi för naturvårdsbränning i sydöstra Sveriges skyddade skogsområden år 2012-2022).

Utökningen har avgränsats utifrån områdets naturvärden. Liksom huvuddelen av det befintliga naturreservatet utgörs skogen av tallskog med höga naturvärden. Länsstyrelsen bedömer att de höga naturvärdena i den utökade delen motiverar ett skydd mot avverkning och borttransport av död ved. Området ska därför skyddas som naturreservat. Föreskrifterna och avgränsningen är anpassade till naturreservatets syften och värden.

Nya syften

Sedan naturreservatet bildades 1999 har kunskapen om områdets biologiska värden i skogen i naturreservatet ökat betydligt. Flera fynd av den rödlistade skalbaggsarten raggbock har gjorts både i det befintliga naturreservatet och i utökningen. Det har dessutom gjorts ett stort antal fynd av rödlistade arter av mykorrhizasvampar som är beroende av lång kontinuitet av gran och tall på basisk mark.

Länsstyrelsen anser att det är motiverat att förtydliga och utöka syftet om skogarna. I syftet i det gamla beslutet hänvisas till skötselplanen om hur syftet ska uppnås och att naturvärdena i skogen ska följas upp och utvärderas. Länsstyrelsen bedömer att ett tydligare syfte och hur syftet ska uppnås ligger inom ramen för vad som kan anses gälla i det gamla beslutet tillsammans med skötselplanen. Det som har tillkommit sedan 1999 är syften om att bevara kontinuitetsskog av gran och tall på basisk mark samt bevara förekommande Natura 2000-habitat och arter i ett gynnsamt tillstånd. Syftet om att bevara kontinuitetsskog av gran och tall på basisk mark är motiverat utifrån den nya kunskap som finns om områdets höga naturvärden. Utifrån samma bedömning är det också motiverat att utöka skälen för bevarandet enligt 7 kap. 5 § MB samt att förtydliga dessa jämfört med det gamla beslutet.

Hällmarkstallskog utgör betydande areal av naturreservatet och det är en tydlig del av syftet att bevara denna naturtyp och dess biologisk mångfald. Det är en naturtyp som historiskt sett har brunnit ofta och i synnerhet i östra Småland som ofta har varma och nederbördsfattiga somrar. Länsstyrelsen bedömer det motiverat att förtydliga naturvårdsbränning som huvudsaklig förvaltningsinriktning för att dessa skogar ska bevaras och naturvärdena vårdas och förstärkas. Naturvårdsbränning var med som en otydlig men ändå möjlig skötselåtgärd i skötselplanen som fastställdes 1999.

Syftena i punkt 2-4 är nya eller delvis nya jämfört med beslutet från 1999. Syftena i punkt 1 och 5 är samma som i beslutet från 1999.

Upphävande av A-föreskrifter

I beslutet från 1999 var det förbjudet att jaga annat än älg, rådjur, hare, mink, räv, grävling och mård. Sedan dess har populationen av vildsvin ökat i området och i Småland och Sverige generellt. Länsstyrelsen bedömer att det är omotiverat att inte tillåta jakt av vildsvin i naturreservatet och att man vid inrättandet av naturreservat inte hade för avsikt att egentligen förbjuda jakt av

vildsvin. Naturreservatet saknar syfte om bevarande av fåglar eller stora däggdjur, med undantag för utter men den är fridlyst. Länsstyrelsens bedömning är att jaktlagstiftningen och fridlysningsbestämmelserna är tillräckliga för att reglera jakten i naturreservatet. Föreskriften om jakt har helt tagits bort och det bedöms inte påverka syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 8 § och 10 § naturvårdslagen om förbud mot att medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur annat än vid jakt tas bort. Lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter reglerar att hundar ska hållas under sådan tillsyn att de inte driver eller förföljer vilt och hindras att springa lösa 1 mars-20 augusti. Länsstyrelsen bedömer att lagen om tillsyn över hundar och katter är tillräcklig reglering av hundar inom naturreservatet.

I beslutet från 1999 framgår det i föreskrifterna att det är tillåtet att framföra motorfordon på befintliga vägar som finns i naturreservatet. Två länsvägar och en mindre grusväg passerar igenom det ursprungliga naturreservatet och dessutom finns det några grusvägar och brukningsvägar som sträcker sig in i naturreservatet. I beslutet saknas undantag i föreskrifterna för att få underhålla dessa vägar. Länsstyrelsens bedömning är att man i beslutet har missat att skriva in ett sådant undantag. Det rättas till i detta beslut.

Det finns två elledningar som korsar naturreservatet och de fanns i området när beslutet om bildande av naturreservatet togs 1999. I beslutet från 1999 saknas undantag i föreskrifterna för att få underhålla dessa ledningar. Länsstyrelsens bedömning är att man i beslutet har missat att skriva in ett sådant undantag. Det rättas till i detta beslut.

Övriga A-föreskrifter är oförändrade jämfört med beslutet från 1999.

Nya B-föreskrifter

I beslutet om bildande av naturreservatet finns det i föreskrifterna enligt 9 § naturvårdslagen om vad ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla för skötsel av naturreservatet en hänvisning till skötselplanen. Det är formulerat enligt den tidens praxis när B-föreskrifterna inte preciserades utan det istället gjordes en hänvisning till skötselplanen direkt från föreskrifterna. Den hänvisningen behöver brytas och istället anges skötselåtgärderna direkt i B-föreskrifterna för att få en enklare och tydligare framtida förvaltning av området.

Vissa arter i naturreservatet är knutna till äldre granskog på basisk mark (kalkbarrskog) med lång kontinuitet, bland annat flera arter av mykorrhizasvampar och orkidén knärot, och dessa arter bedöms missgynnas kraftigt om all äldre gran dör under en kort period. Andra arter som lunglav och gul dropplav är knutna till lövträd och gynnas av att granen begränsas. Hela naturtypen hållmarkstallskog och övriga tallskog gynnas av att granen begränsas. Med ett tillägg av föreskrifter enligt 7 kap. 6§ MB om att markägaren ska tåla att åtgärder genomförs för att begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre kan kontinuitetsberoende bevarandevärden knutna till gran värnas. Samtidigt kan naturreservatets bevarandevärden knutna till tall, lövträd och hållmarkstallskog bevaras och vårdas om förekomsten av gran kan begränsas i vissa delar. Kalkbarrskog med dess naturvärden med mykorrhizasvamp gynnas av den störning som bete ger och därför är det motiverat att möjliggöra bete som skötsel av kalkbarrskogen i Sällevadsåns dalgång.

Syftet med naturreservatet Sällevadsåns dalgång är att bevara inhemska arter och naturmiljöer och då kan invasiva främmande arter utgöra ett hot mot syftet. Det är därför angeläget att föreskrifter enligt 7 kap. 6§ MB om att markägaren ska tåla att åtgärder genomförs för att bekämpa invasiva främmande arter så att de prioriterade bevarandevärdena värnas. Det finns dessutom ett tydligt ansvar om att skydda miljön och samhället mot utbredning och skador som invasiva främmande arter förorsakar, och det finns reglerat i Förordningen (SFS 2018:1939) om invasiva främmande arter. Den kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Dessa förordningar om invasiva främmande arter har tillkommit efter att naturreservatet bildades.

Föreskrifterna B1-B15 omfattar både ett förtydligande av föreskrifter som ansetts gälla genom en uttolkning av skötselplanen och de nya föreskrifterna om begränsning av åttatandad granbarkborre, stängsling och bete samt bekämpning av invasiva eller främmande arter.

Upphävande av C-föreskrifter

Antalet föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet har minskats ner. Föreskrifterna C1, C4 och C5, enligt beslutet från 1999, om förbud mot att framföra

motordrivet fordon annat än på anvisad väg och parkeringsplats, förbud mot att störa djurlivet med mera samt förbud mot att medföra okopplad hund bedöms som onödig dubbelreglering då annan lagstiftning reglerar detta. Förbuden mot att tälta eller elda annat än på anvisad plats, föreskrift C3 och C7 enligt beslutet från 1999, bedöms som en omotiverad inskränkning av friluftslivet. Förbudet mot att elda annat än på anvisad plats ändras till förbud mot att elda med annat än medhavd ved. Föreskrift C11 om förbud mot att använda området för tävlings eller övningsändamål är onödigt eftersom det för markägare är förbjudet att upplåta mark för tävlings- eller övningsändamål.

Övriga C-föreskrifter är oförändrade jämfört med beslutet från 1999.

Bestämmelserna i naturvårdslagen och miljöbalken är inte utformade på samma sätt när det handlar om C-föreskrifterna. Föreskrifterna enligt 10 § naturvårdslagen anger vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB riktar sig mot såväl fastighetsägare och andra med särskild rätt till marken som allmänheten.

Övergripande

Länsstyrelsen bedömer att det förtydligade och delvis nya syftet, de nya skälen samt de nya föreskrifterna enligt 7 kap 6§ MB innebär ett lika starkt skydd som tidigare och att de synnerliga skälen för ändringen i denna del, i enlighet med 7 kap. 7§ första stycket miljöbalken, därför är uppfyllda.

Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt avgränsningen och föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att avgränsningen och föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer därmed att utökningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer

Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 17 januari 2025 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Vetlanda Posten den 19 december 2024, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 9 januari 2025.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

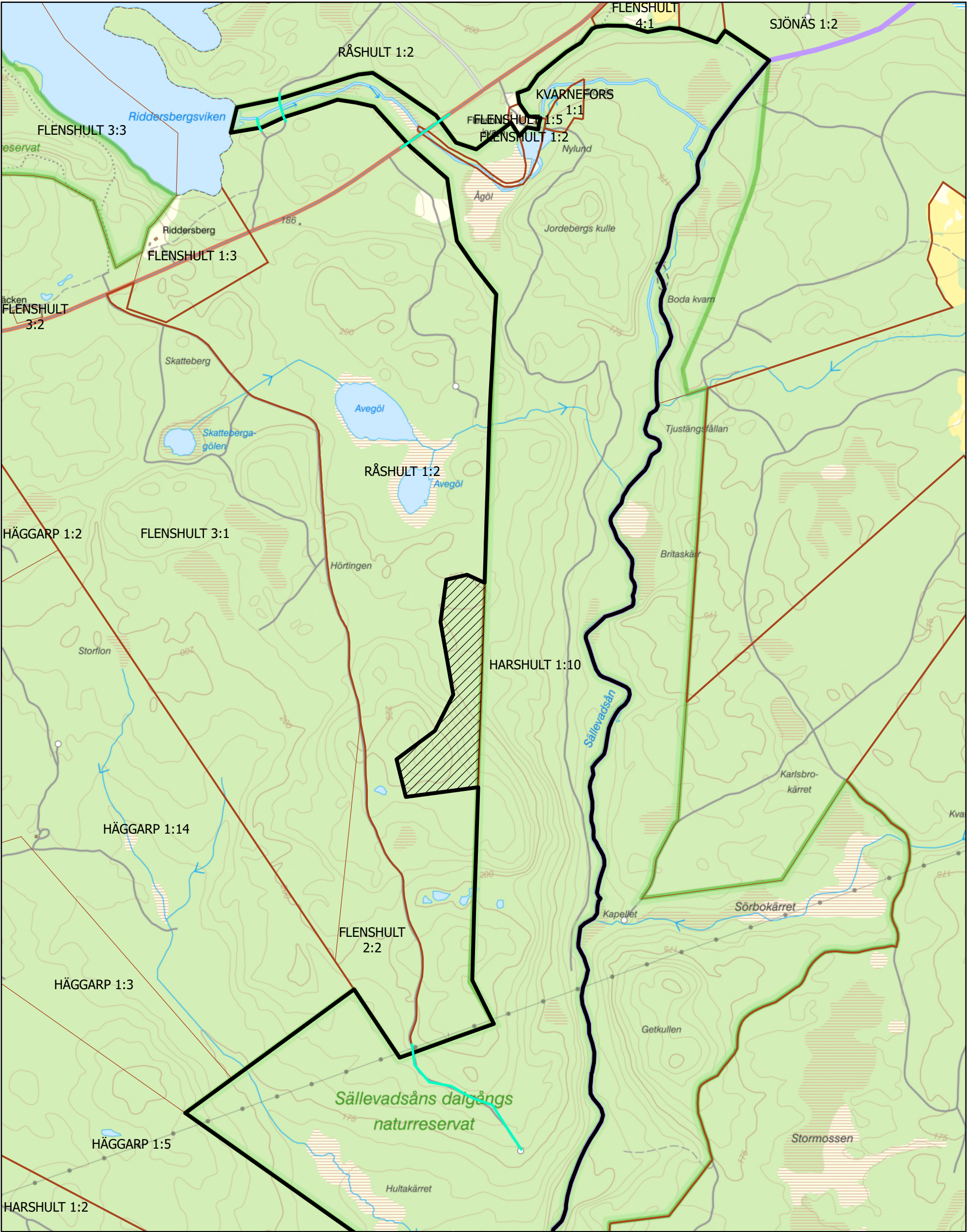
Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Helena Uhlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Gustav Enander och biträdande enhetschef Sara Lamme medverkat.

Bilagor

- 1a. Beslutskarta
- 1b. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Sändlista

Naturreseptatet Sällevadsåns dalgång

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-12-13, dnr 1811-2019

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

- Naturreseptatetsgräns Sällevadsåns dalgång
- Utökning
- Väg

Skala 1:10 000

Naturreservatet Sällevadsåns dalgång

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-12-13, dnr 1811-2019

